

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНО-НАУКОВА УСТАНОВА
“ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАПРН УКРАЇНИ”
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ “ФЕМІДА”
ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРАВ І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР З ПРАВ ЛЮДИНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

СІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ **Правничо-політичні цінності як фактор** **демократичного розвитку України**

Матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції

24-25 листопада 2022 р.

КИЇВ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2023

Редакційна колегія:

- Андрущенко В. П.** ректор НПУ імені М. П. Драгоманова, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*співголова Редакційної колегії*);
- Шемшученко Ю. С.** радник при дирекції Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, академік НАН України, академік НАПрН України заслужений діяч науки і техніки України, професор (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Андрусишин Б. І.** завідувач кафедри теорії та історії держави і права, керівник Навчально-наукового центру прав і безпеки людини в інформаційному суспільстві, академік Української академії історичних наук, академік АН ВШ України, академік Української академії політичних наук, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Скрипнюк О. В.** директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений юрист України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Пилипчук В. Г.** директор Державно-наукової установи “Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України (*заступник голови Редакційної колегії*);
- Бучма О. В.** вчений секретар щорічної міжнародної наукової конференції “Юридичні читання”, член правління ГО “Феміда”, старший науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, кандидат філософських наук, доцент (*вчений секретар*);
- Пархоменко Н. М.** завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України;
- Бабкіна О. В.** завідувач кафедри політичних наук НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор політичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Вернидуб Р. М.** проректор з навчально-методичної роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Карнаух А. А.** заступник декана з наукової та виховної роботи соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат політичних наук, доцент;
- Лавриненко В. Г.** проректор з міжнародних зв’язків НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор;
- Встрів І. Г.,** проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Гамула І. А.,** проректор з перспективного розвитку та інфраструктури університету, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Корець М. С.,** проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри загально-технічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України;
- Торбін Г. М.,** проректор з наукової роботи НПУ імені М. П. Драгоманова, професор кафедри математичного аналізу та диференціальних рівнянь, доктор фізико-математичних наук, професор;
- Оніщенко Н. М.,** заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
- Євтух В. Б.,** декан соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України;
- Огірко Р. С.,** професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент;
- Стеценко В. Ю.** завідувач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор юридичних наук, професор;
- Токарчук О. В.** доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права НПУ імені М. П. Драгоманова, керівник інформаційно-просвітницького центру з прав людини;
- Шитий С. І.,** модератор сайту соціально-правового факультету НПУ імені М. П. Драгоманова, кандидат юридичних наук, доцент.

Ч 75 СІМНАДЦЯТИ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ. Правничо-політичні цінності як фактор демократичного розвитку України : матеріали міжнародної наукової онлайн-конференції, 24-25 листопада 2022 року / ред. кол. : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2023. – 142 с.

У збірнику вміщені матеріали, в яких розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень викладачів, докторантів, аспірантів, студентів закладів освіти та наукових установ України та зарубіжжя, які працюють у галузі юридичних, політичних наук тощо.

формування сучасних норм українського права. Наукові праці М. Ф. Владимирського-Буданова в цій сфері є досить важливими щодо дослідження і вивчення рецепції права. Багатогранність права надає йому унікального значення, що характеризується невичерпною актуальністю та потребує постійного заглиблення та дослідження суті права.

Таким чином, діяльність Михайла Флегонтовича Владимирського-Буданова мала велике значення для виокремлення українського права як окремої юридичної галузі та характеризується значним внеском у її розвиток.

Література:

1. Ковальчук О. М. Теорія права у працях вчених Київського університету (XIX – початок XX століття) : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2011. 192 с.
2. Ворончук І. О. “Ученый божьей милостью” Михайло Флегонтович Владимирський-Буданов”. *Українознавство*. 2017. № 1-2. С. 75-88.
3. Обзор истории русского права. 5-е изд. СПб.; К. : Изд. книгопродавца Н. Я. Оглоблина: [Лито-тип. Товарищества И. К. Кушнерев и Ко, 1907]. VI, VI, 694 с.

*Ю. М. Жмур,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
правознавства та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)*

ПІДЛІТКОВА (ДІВЧАЧА) ЗЛОЧИННІСТЬ

Характерною особливістю злочинності серед неповнолітніх є тенденція до її зростання при досить значному скороченні народжуваності в нашій державі. Злочинна поведінка неповнолітніх має свої певні особливості, які проявляються у рівні, структурі, динаміці, причинах, умовах.

На сьогодні проблема злочинності неповнолітніх, як і вчора і двадцять років тому, як і завжди, привертає особливу увагу вчених, юристів, правоохоронців та практиків. Це пов'язано з тим, що неповнолітні завжди визнавалися злочинцями певної категорії, можна сказати, привілейованої. Проте в наш час неповнолітні – це й одна з найбільш кримінально уражених верств населення в умовах соціальних перетворень та в умовах війни з РФ, в умовах, коли в Україні десятки тисяч сімей змушені тікати з країни, починаючи нове життя на нових місцях. Тобто, з однієї сторони, дитина може вчинити злочин і при цьому відповідно до ч. 2 п 3 ст. 66 КК України – це буде обставиною, що пом'якшує покарання, проте вже завтра дитина сама

може перетворитися на потерпілого від злочину, і такі дії, вчинені щодо малолітнього, будуть вважатися обставиною, що обтяжує покарання відповідно до ч. 2 п 6 ст. 67 КК України.

Варто зазначити, що значна кількість українських вчених здійснила певний науковий внесок в теорію кримінального права щодо особливостей кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх: П. П. Андрушко, А. М. Бабенко, Ю. В. Баулін, А. С. Беніцький, П. С. Берзін, А. Б. Блага, І. Г. Богатирьов, В. І. Борисов, В. М. Бурдін, А. А. Вознюк, Т. О. Гончар, О. П. Горох, С. Ф. Денисов, Т. А. Денисова, О. М. Джужа, О. О. Дудоров, О. О. Житний, М. В. Жмур Ю.М., Карчевський, О. О. Книженко, В. В. Кондратішина, В. Я. Конопельський, М. Й. Коржанський, Н. М. Крестовська, В. М. Куц, Т. Є. Леоненко, О. М. Литвинов, П. С. Матишевський, М. І. Мельник, В. О. Меркулова, А. А. Музика, В. О. Навроцький, Є. С. Назимко, Л. М. Палюх, М. І. Панов, А. О. Пінаєв, Є. О. Письменський, Ю. А. Пономаренко, М. В. Романов, О. П. Рябчинська, С. В. Сахнюк, А. Х. Степанюк, Є. Л. Стрельцов, А. А. Стрижевська, В. О. Туляков, В. І. Тютюгін, В. В. Устименко, Є. В. Фесенко, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, П. В. Хряпінський, С. В. Черкасов, С. Д. Шапченко, О. І. Шинальський, С. М. Школа, І. С. Яковець, Л. В. Яковлев, А. О. Яровий, С. С. Яценко О. С. Яцун та іншими фахівцями.

Реальний культурний рівень більшості неповнолітніх злочинців досить низький порівняно з однолітками. Для них характерні: обмежене використання каналів культурної інформації та ставлення до неї лише як до одного із засобів заповнення вільного часу, а не як до джерела культурно значущої інформації. Причому найбільшу зацікавленість викликають низькосортні, порнографічні фільми, бойовики. Книжки читають не більше 10-20% підлітків.

Вивчення морально-психологічної та емоційно-вольової сфер неповнолітніх злочинців свідчить про те, що для них характерні послаблене почуття сорому, бездушне ставлення до почуття інших осіб, нестриманість, грубість, брехливість, відсутність самокритичності та жалю. Виражене послаблення вольових якостей зафіксоване у 15-25% випадків [1, с. 235-237].

Вклад дівчат у злочинність неповнолітніх протягом майже 20 років залишається відносно стабільним – 7,7%. Незважаючи на це, якісні показники злочинності дівчат за останні роки значно погіршилися. Як і раніше абсолютна більшість злочинів, вчинених дівчатами, носять корисливий характер, проте трансформації зазнала сама користь, яка стрімко змінюється від примітивних утилітарних форм до престижних [2, с. 89].

До сфери кримінальних інтересів неповнолітніх дівчат все частіше потрапляють гроші, валюта, коштовні ювелірні прикраси із золота, модний

одяг. Непоодинокими є випадки крадіжок косметики, одягу, біжутерії із магазинів, на лотках, базарах, що вчиняються безпритульними дівчатами та вихідцями із соціально занедбаних сімей [3, с. 151].

Проявом часу стає суперництво між дівчатами і хлопцями щодо демонстрації виняткового цинізму, надмірної жорстокості при вчиненні насильницьких злочинів. Слід визнати, що дівчата за цими показниками не поступаються юнакам, а в окремих випадках упевнено утримують лідерство.

На думку кримінологів, майже для 40% насильницьких злочинів, вчинених неповнолітніми, притаманний мотив самоутвердження через абсолютну владу над жертвою, глузування над її беззахисністю, що породжують жорстокість злочинця, виміщення гніву й агресії на жертві [4, с. 85].

Дівчата, які за своєю природою, повинні бути ніжними, тендітними і добрими, на превеликий жаль, при вчиненні кримінальних правопорушень є набагато жорстокішими за хлопців. Останнім часом злочини, які вчиняються дівчатами стали ще більш жорстокішими і цинічними. Це можуть бути вбивства, особливо жорстокими способами, нанесення тяжких тілесних ушкоджень, торгівля наркотичними засобами, психотропними речовинами, шахрайства, обман покупців. Особливої уваги варто приділити булінгам або мобінгам у класах, у дитячих колективах, які вчиняються саме дівчатами.

Мобінг – це систематичне цькування одноліток, психологічних терор, форми психологічного тиску у виді цькувань. Булінг, особливо фізичний-це також небезпечний різновид насильства, який найчастіше вчиняється дівчатами підлітками, який закінчуються побоями, мордуванням однолітків.

Як висновок можемо додати, що все ж таки за статистикою, дівчата, які вчиняють такі правопорушення, не обов'язково з неблагополучних сімей. Це можуть бути діти з повноцінних хороших сімей. Проте бажання виділятися, отримувати щось дуже швидко і без особливих зусиль, бажання здаватися “крутою” і модною, бажання подобатися хлопцям перетворюють деяких дівчат на справжніх малолітніх злочинців. І майбутнє таких підлітків-це не навчання на хорошому факультеті і не престижна високооплачувана робота, а в'язниця і зіпсоване життя...

Л і т е р а т у р а :

1. Кримінологія: Загальна та особлива частина : підручник для студентів юрид. спец. виш. навч. закладів / за ред. проф. І. М. Даньшина. Харків : Право, 2003. С. 253.
2. Бабенко А. Н. Кримінологическая классификация регионов по уровню интенсивности преступности несовершеннолетних (украинский опыт исследования). *Вестник Казанского юридического института МВД России*. 2017. № 4 (14). С. 87-91.
3. Підліток у великому місті: фактори та механізми соціалізації. Х. : Видавничий центр Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна, 2000. С. 151–152.

4. Голіна В. В., Ємельянов В. П., Петрюк П. Т. Проблеми призначення покарання за злочини, вчинені неповнолітніми з психічними аномаліями. *Держава та регіони*. Серія: Право, 2005. № 1. С. 84–91.

*Ю. М. Жмур,
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ);*

*Т. П. Лук'янець,
студент 3 курсу соціально-правового факультету
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)*

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ В УКРАЇНІ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОГО ТРИБУНАЛУ

Повномасштабне вторгнення росії на територію України призвело до колосальних злочинів відповідно до міжнародного гуманітарного права та законодавства України. Російські злочини в Україні включають вбивства мирних жителів, зґвалтування, тортури, бомбардування будинків та цивільної інфраструктури та багато іншого.

Станом на 24 вересня від початку вторгнення 24 лютого 2022 року українські правоохоронці зареєстрували 51 899 злочини агресії та воєнні злочини рф, за даними на 14 жовтня 2022 року більше ніж 1233 дитини постраждали в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації. За офіційною інформацією ювенальних прокурорів 423 дитини загинуло та понад 810 отримали поранення різного ступеню тяжкості [1; 2].

Загальні засади кваліфікації міжнародних злочинів визначені за ст. 5 Римського статуту Міжнародного Кримінального Суду. За ними такі злочини мають бути особливо тяжкими й належати до злочину геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів і злочину агресії [3]. Термін “воєнний злочин” з’явився в 1945 році у ст. 6 Статуту Міжнародного військового трибуналу в Нюрнберзі, де зазначалося, що такими слід вважати порушення законів і звичаїв війни, що включають вбивства, жорстоке поводження або депортацію цивільного населення на окупованих територіях, вбивство або жорстоке поводження з військовополоненими, вбивство заручників,